

סימנים של שתיקה – יעל בר, 11.6.2014

עלה יבש נחת צמוד לנעליי הסגורות, 'השלכת' מלמלתי לעצמי בזמן שהצלצול נשמע ברקע. כך זה היה, כמו בכל יום רביעי, הקדמתי לתורנות שלי בחצר בית הספר, נושמת את האוויר הכבד דקה לפני שקהל הילדים מתאסף סביבי. פרצופיהם המאושרים החדירו אושר בלבי, הבטתי בהם שוב ושוב שואבת את האנרגיה החיונית הפורצת מתוכם עד שנתקלתי בפניה הקטנות, עיניה מורכנות בעצב והבעתה אטומה עד כדי כאב. ביקשתי לדבר, לומר ולו מילה אחת אך לא ידעתי מה.

היא חגה במעגלים סביב הבמה הגדולה במרכז החצר, מחשבותיה נודדות אל על וליבי יצא אליה. נעתי לעברה כמבקשת להיות אשת סוד עבודה, לחלוק עמה ולו במעט במטען הכבד הרובץ על לבה. כבר ימים שאני מודעת אליה, למבט המוטרד בעיניה ולניצוץ האור הכבוי בהן. זרקתי לעברה את הכדור הקטן שהיה ברחבה הגדולה, חייכתי אליה חיוך גדול ופתחתי את ידי כמצפה לקבל את הכדור בחזרה אך היא המשיכה לחוג במעגלים בעוד הכדור ממשיך לקפץ לידה ללא התייחסות.

ניגשתי אליה, לא ידעתי מה בדיוק אומר לה אך לא יכולתי להישאר שאננה, התקרבותי כמה שיכולתי, מקפידה לשמור על מרחק מה שיגרום לה להרגיש בנוח במחיצתי. ליטפתי את שערה בזמן שהמילים יצאו מפי "למה את לבד?" שאלתי בקול מלא ברגש. היא הביטה בי בעיניה הגדולות והרימה כתף. הרבה מילים רצו לצאת, רציתי להפציר בה שתפתח אלי, שתספר לי מה גורם לה לעצב הנורא. אך הסתפקתי בליטוף קצר, "אני פה יושבת על הספסל, אם תרצי להצטרף אלי את מוזמנת" אמרתי והלכתי.

עלים נוספים נשרו מהעץ הגדול שמאחורי הספסל, לא קל להם להתנתק מהשורשים אבל מגיע הרגע שאין להם עוד אפשרות להיתלות במה שנראה באותו זמן המקום היציב ביותר עבורם, לעיתים צריך לתת לרוח לנווט את הדרך. בעודי מהרהרת היא התיישבה לצדי על הספסל, עיניה כמהות לעזרה שפיה לא מעז לבקש. גמלה בליבי ההחלטה לתת לשתיקה להניב את פירותיה, הושטתי את ידי וליטפתי את שערה, הצמדתי אותה אלי בחיבוק אימהי שלא מבקש תמורה מלבד הענקה. רציתי להעניק ורק להעניק, הרגשתי כמה היא זקוקה לזה.

"אתמול לא הלכתי ליום ההולדת של דנה" קולה הצרוד לחש חרישית, רעד עבר בי כשהבנתי שהגיע הרגע לו ייחלתי כל כך, היא נפתחת.

"מדוע לא הלכת?" שאלתי באגביות. מנסה בכל כוחי להדוף את גל ההתלהבות שהציף אותי רוצה לשמור על איפוק ולקוות שהפתיחות הזו תישמר.

"אמא לא הרשתה לי, הייתי בעונש" הוסיפה. הסקרנות שבי התעוררה מנסה להסביר את העצב העמוק שטמון בעיניה. החלטתי לא לנבור ולהמשיך ללטף את שיערה, להעניק לה את תחושת הביטחון לה ייחלה.

"ועכשיו כואבת לי היד" היא הושיטה אלי את ידה בהסננות, ממהרת להסתיר את העור האדום שבצבץ מתחת לשרוול. הפניתי את מבטי במהירות, והבנתי שהמועקה שהיא סוחבת גדולה יותר ממה שאני מתארת לעצמי.

הצלצול הגואל נשמע ברקע, מסמן עוד הפסקה שהסתיימה, עוד מועקה שתישאר בגרונה, חוששת לצאת החוצה. סירבתי לקבל זאת, העובדה שהיא נפתחה בפני הייתה מכרה זהב עבורי וידעתי שפתיחות זו תישמר בתנאי שאאפשר זאת. חזרתי לכיתה לא לפני שאמרתי לה שנמשיך את השיחה במהלך היום. אינני יודעת איך הצלחתי למקד את עצמי באותם שיעורים, כל כולי שקועה במחשבות על השיחה שלנו. עד שהגיעה השעה הפרטנית שלי כבר פיתחתי גוש של לחץ בחזה, מקווה ומייחלת שהמילים ימשיכו לצאת מפיה, ויחד עם זאת חוששת מפני מה שהפתיחות שלה תביא.

מזה שנה וחצי שאני מכירה אותה, הילדה בעלת השיער הכהה והעיניים הזוהרות, ליה הייתה הילדה שתמיד העניקה מעצמה לאחרים גם אם זה בא על חשבונה. אך כבר זמן מה שהזוהר נטש את עיניה. את הנתינה האין סופית החליפו פעולות טכניות שלא מכילות כל רגש בתוכן. ליה שלי נעלמה.

"בואי שבי" הפניתי אליה יד רכה ומקבלת. ליה התיישבה לצידי, שומרת על מרחק מה, גופה קפוף כולו במתח והבעתה מכונסת.

"אני רוצה שנמשיך את השיחה שהתחלנו בהפסקה היום, אני מרגישה שמשוהו מציק לך בזמן האחרון, חשוב לי שתדעי שאת יכולה לסמוך עלי" הבטתי בעיניה מתכוונת לכל מילה. "אני עצובה כי אבא מרביץ לי כשאני משתוללת בבית" אמרה ללא הקדמה. הרגשתי כמו מי שעולמה מסתחרר סביבה בין רגע. מעולם לא התמודדתי עם מצב כזה לפני כן אך כעת זה הגיע, דווקא מהמקום האחרון לו ציפיתי. המילים נעתקו מפי, ליה התבוננה בי במבט חטוף ולא המתינה שאבקש הסבר.

"אמא גם מרביצה לי כל הזמן שאני לא מצליחה לעשות לבד את שיעורי הבית. ובכל פעם שאני מקבלת מכתב לא טוב בבית הספר, אני מפחדת להיכנס הביתה". אמרה בנשימה עצורה.

היו אלה חדשות מסעירות עבורי, ליה אמנם ילדה פעילה מאוד ואף שובבה לא מעט אך יחד עם זאת מעולם לא התלוננה על קשיים בלימודים. הוריה של ליה הם אנשים חביבים, אני

ואמה מדברות לפחות אחת לשבועיים, מתעדכנות במצבה הלימודי והחברתי של הילדה המשותפת לנו, אמה תמיד הביעה דאגה ואהבה כלפי בתה הקטנה, מעולם לא תיארתי לעצמי שדבר כזה יכול להגיע ממנה.

"בבקשה אל תספרי יותר לאמא אם אני עושה קצת בעיות בכיתה" סיכמה את השיחה בינינו בעיניים מתחננות.

ימים חלפו להם, בלילות לא עצמתי עין ובימים נקטתי בפעולות סביב הפרשייה המסעירה. הכול נעשה כל כך מהר שתכף מצאתי עצמי יושבת במשרדה של יועצת בית הספר כשסביבנו הוריה של ליה ופקידת סעד. המצב לא היה נעים בכלל. אמה של ליה הביטה בי בבוז, בעודה ממררת בבכי, אביה בהה במבט אטום בחלל החדר בעוד פקידת הסעד נוקטת עמדה תקיפה סביב ההתרחשויות.

"מעולם לא הרמתי יד על אף אחת מבנותיי ובמיוחד על ליה" אמרה אמה בסערת רגשות. "היא הילדה היחידה בבית שמקבלת כל מה שהיא רוצה, מעולם לא החסרתי ממנה דבר גם אם אני ובעלי נאלצנו להוסיף שעות עבודה, העיקר שהבת שלנו תהיה מאושרת. אינני מצליחה להבין מדוע היא אמרה דברים אלה, כיצד היא מסוגלת להוציא מפיה שקרים שכאלה" הזדעזעה.

לבי יצא אליה, הרגשתי חצויה בין האמון שהענקתי לליה ובין כאבה הרב של האם. פקידת הסעד לא הרפתה והשתמשה באיומים רבים כדי לנסות ולאמת את הטיועונים. אמון הוא דבר שרוחשים, חשבתי לעצמי. כיצד אוכל לדעת למי להאמין?

חודשים עברו עד שהגיע הטלפון ששפך אור על האפלה סביב הפרשייה שעמדה תלויה באוויר. הייתה זאת אמה של ליה, בתחילה לא האמנתי שראיתי על צג הנייד שלי את שמה. מאז אותה שיחה היא לא פנתה אלי יותר וניתקה עמי את הקשר. עניתי לשיחה בסקרנות רבה, ובלא מעט חששות.

"תודה" היא פתחה את השיחה, קולה נרגש. אין זכר למרמור ולעצב שהיו בקולה ביום המפגש. "אני רוצה להודות לך על כל רגעי המשבר הכי גדולים שחוויתי בחיי" היא נשמה קלות והמשיכה בהתרגשות. "מאז אותו יום הרגשתי שחרב עלי עולמי, אך החורבן הביא עמו בנייה מחודשת. פקידת הסעד שלחה אותנו למרכז להורים שבו קיבלנו הנחייה כיצד להתמודד עם בתנו הקטנה. מזה חודשים שאנחנו חווים חיים חדשים בזכות הכלים שקיבלנו. הכעס שפקד אותי לעיתים קרובות כבר לא קיים. אני מרגישה פחות עייפה ויותר חיונית לילדיי. הכול בזכותך".

"אני כל כך שמחה לשמוע" המילים הסתחררו בראשי, לא ידעתי כיצד להגיב לשינוי העצום הזה. "אבל אמרי לי, כיצד ליה חווה את המצב החדש?" הרהרתי בחודשים האחרונים מנסה לחשוב מה השתנה בה, וזוכרת רק את השקט שנשמר בקרבה.

"מה אומר לך, רק דבר אחד השתנה בה עד מאוד, השתיקה שלה."

"למה הכוונה?" שאלתי בתמיהה. הרי ליה מאז ומתמיד הייתה שקטה ועצורה, דבר שתמיד הציג אותה כסובלת ומרוחקת.

"היא שקטה ממקום נינוח, היא מאושרת, מחייכת הרבה וכבר לא שובבה כפי שהייתה. היא מחבקת אותי המון ואומרת לי מילות אהבה שמחליפות את מילות הכעס שנהגה להפגין כלפיי ללא הרף. קיבלתי ילדה חדשה, ילדה שקטה אבל לא סתם שקטה, אלא שקטה משלוה".

חייכתי לעצמי בעודי מרגישה את השלווה והשמחה שממלאות את גופי, ופעם ראשונה מזה זמן רב ששמחתי לראות אותם, סימנים של שתיקה.